

HET INSTRUMENTARIUM

januari 1982

bibliotheek
otterstraat 118-124
postbus 1568
3500 bn utrecht
tel 030 2729 614/615
fax 030 2729729
bibliotheek@niver.nl
www.nivel.nl

nederlands huisartsen instituut
in samenwerking met de
commissie praktijkvoering
van het
nederlands huisartsen genootschap

Inleiding

Welk instrumentarium de huisarts zal aanschaffen is voor een deel afhankelijk van de soort praktijk waarin hij werkt - solo/groepspraktijk, stads/plattelandspraktijk - en zijn individuele voorkeur en vaardigheden, bijvoorbeeld belangstelling voor kleine chirurgie of psychosociale problematiek. Deze brochure kan daarom niet méér zijn dan een handleiding bij de samenstelling van het instrumentarium.

Uitgegaan is van de ideale situatie van drie gescheiden ruimten: de spreekkamer, de onderzoekkamer en behandelkamer. In lang niet elke praktijk zal dit mogelijk zijn.

De SPREEKKAMER

Deze kamer is vooral bedoeld voor gesprekken met patiënten. De sfeer zal er zódanig moeten zijn dat men zich er op zijn gemak voelt en als het ware wordt uitgenodigd tot een gesprek.

Onderzoek in de spreekkamer zal zich beperken tot onderzoek van de aangeklede patiënt, waar weinig instrumentarium voor nodig is. Het volgende zou gebruikt kunnen worden:

- bloeddrukmeter
- stethoscoop
- keel-neus-orenuitrusting waaronder set tongspateltjes
- leeskaart voor dichtbij
- boek volgens Ishihara (kleurenblindheid).

De ONDERZOEKKAMER

De patiënt moet zich in deze ruimte kunnen ontkleden. Velen vinden het prettig dit achter een scherm of gordijn te doen. Zorg voor voldoende kledinghaken en een klerenhangertje. Een schoenlepel is geen overbodige luxe.

- onderzoekbank

Deze moet bij voorkeur 65 cm breed zijn, opdat zelfs brede patiënten hun armen ontspannen naast zich kunnen neerleggen. Een driedelige bank verdient de voorkeur. Het bovenste opklapbare deel dient dan als hoofdsteen. Gebruikt men een tweedelige bank, dan kan een los, met kunststof bekleed hoofdkussen hiertoe dienst doen. Het middelste deel kan worden omhoog gebracht, indien de bank als gynaecologische stoel wordt gebruikt. De bank kan niet met één zijde pal tegen de muur worden gezet, aangezien de beensteen aan die zijde dan onbruikbaar wordt.

Deze onderzoekbanken kunnen meestal worden voorzien van een papierrol, hetgeen om hygiënische redenen wel is aan te raden. De door de leden van de Commissie Praktijkvoering van het N.H.G. ontworpen Mini-Multo-onderzoekbank verdient apart te worden vermeld. Deze bank kan zelfs in kleine (korte) onderzoekkamers worden gebruikt en heeft door toepassing van uitschuifbare laden en een plank, de mogelijkheid tot opbergen (en bij de hand hebben) van onderzoeks- en behandelingsinstrumentarium. De onderzoekbank kan op 90 cm hoogte worden ingesteld.

- onderzoekstoel met verstelbare hoofdsteen

- opstapje

Behalve de traditionele, van één of twee treden voorziene opstapjes kan men hier ook zeer goed een huishoudbankje gebruiken met twee uitklapbare treden. Dit kan men ook als reserve-zitplaats gebruiken, bijvoorbeeld bij het bloeddrukmeten. Men lette wel op rubber doppen onder de poten, waardoor het niet kan wegschuiven.

- bloeddrukmeter

Gemakkelijk is het om boven de onderzoekbank een wand-bloeddrukmeter met spiraalslang te monteren.

- meetlat
Voordelig en praktisch is de "microtoise", oprolbare meter.
- meetlint
Het gemakkelijkste is een uitvoering met plastic band die via een veer terugspoelbaar is.
- weegschaal
Een opstapweegschaal is voor de huisartsenpraktijk voldoende nauwkeurig.
- babyweegschaal
- instrumentenkastje en instrumententafeltjes
Het tafeltje hoeft niet het gangbare model instrumententafel te zijn; kastjes, eventueel verrijdbaar, met laden en bovenplaat van formica of glas zijn ook praktisch.
- tabouret
Bij voorkeur op wielen omdat hij voortdurend wordt verplaatst.
- stoel of kruk voor oogspiegelen en oorspiegelen
- stethoscoop
- letterkaart
Behalve de bekende kaart volgens Snellen is er ook een door T.N.O. ontworpen visus-kaart met ringen van Landolt.
- verstelbare lamp
Dit "spotlight" kan een wandmodel zijn of een verrijdbaar model. Hierbij wordt soms een zonlicht- of daglichtlamp geprefereerd. Tevens dient zij als lichtbron voor de:

- voorhoofdsspiegel volgens Ziegler

Artsen die het gebruik hiervan niet hebben geleerd, kunnen de van een eigen lichtbron voorziene voorhoofdslamp volgens Elar gebruiken, die veel kostbaarder is. Beide voorhoofdsspiegels zijn vooral bij het keel-, neus- en oronderzoek van kinderen gemakkelijk, aangezien zij beide handen vrij laten.

- binoculaire loep

Bekend is de Bergerloep, doch ook andere modellen zijn goed bruikbaar. Belangrijk hulpmiddel bij het verwijderen van splinters, corpora aliena in het oog, hechtingen enzovoort. Bij beginnende presbyopie van de arts kan dit een prettig hulpmiddel zijn.

- keel-, neus-, oor- en oogheeskundig instrumentarium

Hierin heeft een duidelijke ontwikkeling plaatsgevonden naar kleinere formaten, lichtere gewichten en toepassing van fiber-glas voor lichtgevoeligheid (koud licht), de zogenaamde minisets. Zij zijn leverbaar met batterijen of met accu's.

Er zijn zeer fraaie wandborden te verkrijgen, waarop elke gewenste combinatie is gemonteerd, voorzien van spiraalsnoeren. Hierop kan behalve de otoscoop, ophthalmoscoop en sinusdoorlichtingslamp (dubbele) ook de bloeddrukmeter en een hoogfrequent elektrotoom of causterapparaat worden gemonteerd. Vermelding verdienen voorts de disposable tips voor de otoscoop.

. Thorner funduskijker

Te gebruiken bij daglicht.

. tongspatels

Zijn verkrijgbaar, passend in een mondspatelhouder. De houten tongspatels voor eenmalig gebruik hebben, gezien het gemak en de geringe kosten, de metalen spatels, die steeds moeten worden gesteriliseerd, thans wel verdrongen.

- . neusspecula

Deze zijn dikwijls in de keel-, neus- en orensets opgenomen.

- . keelspiegeltjes

Zijn te verkrijgen, passend op batterij of accu van de otoscoop.
Beslaan wordt voorkomen door het bestrijken met een detergens
als T-pol of door het spiegeltje even tegen een lamp te houden.

- . oorpincetten

Volgens Grünwald of Troeltsch.

- . tangetje volgens Quire

Voor het verwijderen van cerumen of corpora aliena; desgewenst
te vervangen door:

cerumenhaakje/oogje

- . metalen wattendrager (staafje)

- . ballon volgens Pollitzer, met olijven

- . paracentesenaald

Steeds meer huisartsen passen deze eenvoudige techniek toe.

Een uitneembaar (inschroefbaar) type is gemakkelijk mee te nemen. Ook een semi-disposable is verkrijgbaar.

- . tampontangetje

- . oogbeitel

- . gynaecologische specula (disposable)

- . sonde
- . portio-tang
- . lange pincet (+ 30 cm)

De BEHANDELKAMER

Is geen aparte behandelkamer in de praktijk aanwezig dan moeten de hieronder genoemde artikelen worden ondergebracht in de gecombineerde onderzoek/behandelkamer:

- onderzoekbank of -stoel
 - krukje
 - hete lucht sterilisator of autoclaaf
 - koelkast
 - instrumententafel
 - pedaalemmer of wandhouder voor plastic afvalzakken
 - wattenpot
 - oorspuit met toebehoren
- kan ook in de administratieruimte/laboratorium worden geplaatst.
- Een afschermkampje tegen terugspuitend water is aan te raden. Sommigen geven de voorkeur aan een spuit voorzien van slang en zinker waardoor de spuit niet steeds uit de gehoorgang hoeft te worden genomen.
- houten wattendragers

- nest nierbekkens (disposable of roestvrij staal)

- tangetje voor het verwijderen van agrades

- assortiment hechtnaalden

- naaldvoerders

Bij de "No touch" methode is de combinatie met schaar handig.

- hechtmateriaal (ook atraumatisch)

(Zijde, nylon en catgut).

- pincetten en/of wondhaakjes

(anatomische en chirurgische).

- splinterpincet

- epileerpincet

- mesjeshouder

Met assortiment disposable, steriel verpakte mesjes.

- sondes

- kochers

- scharen

Het is handig verschillende soorten ter beschikking te hebben.

Dus behalve de rechte, ook de gebogen modellen. Voor het verwijderen van fijne hechtingen is een irisschaartje erg handig.

Ook zijn disposable stitchcutters verkrijgbaar.

- scherpe lepels

Hiervan een klein en een groot model.

- verband-gipsschaar

- (ring-zaagtang)

- vaccinostyles

Tegenwoordig afzonderlijk steriel verpakt. Ook handig voor kleine incisies (abcesjes).

- stuwband

Met klittenband of elastiek.

- Injektiespuiten

(1, 2, 5 en 10 ml. en fijn gecalibreerde voor desensibilisatie-injecties).

- Injektienaalden

Met twee of drie maten kan de huisarts meestal volstaan, namelijk nummer 1 en 2 voor intra-musculaire en intraveneuze injecties en nummer 18 voor inentingen bij baby's en subcutane injecties.

- vleugelnaalden

- driewegkraantussenstuk

Voor huisartsen die wel eens puncties verrichten een nuttig hulpstuk.

- pessaria

Ronde, Hodge en Cramer pessaria in verschillende maten.

- maagslang met toebehoren

- erbotoom, hyfrecator, superfrecator

Voor het verwijderen van wratten, huidfibroompjes, ontsierende haren enz. een vrijwel onmisbaar apparaat.

- uterussonde
- haaktang vlg. Schroeder
- korentang
- catheters
- verbandmiddelen:
 - . vette watten en gewone
 - . hydrofiel windsels (4, 6, 8 en 10 cm breed)
 - . cambric windsels (idem)
 - . elastische windsels, elastische hydrofiel zwachtels (5, 7 en 10 cm) in wit en "vlees"-kleur. Deze hebben bij vele artsen de voornoemde twee soorten reeds vervangen
 - . ideaal zwachtels (6, 8 en 10 cm)
 - . Engels pluksel (in rollen handiger dan in stukken)
 - . hydrofiel gaas
 - . geïmpregneerd wondgaas (Carbonet, Sofratulle enz.) - paraffine-gaas.
 - . celstof kompresrol (8 cm breed)
 - . zelfklevend verband
 - . hechtpleister. Hierin behalve verschillende maten ook onderscheid in linnen, plastic, papier (porofix); zeer handig zijn ook de steriele zwaluwstaartpleisters.
 - . tubegauz of bandafixset. Om snel te verbinden op moeilijk te verbinden plaatsen onovertrefbaar (bijvoorbeeld oksel en hals).
 - . verbandspray's. Bij open wonden nogal pijnlijk, laten geen wondvocht door.
 - . verbandwatten
 - . vingerspalkjes

- ontsmettings- en reinigingsmiddelen:

- . bethadinejodium
- . chloorhexidine $\frac{1}{2}$ -1%
- . idem in alkoholoplossing (huid blijft minder nat)
- . ether (ontvetting van de huid), petroleumether (veel goedkoper) en wasbenzine (verwijdering pleister).

- anesthesievloeistoffen:

- . chloorethyl spuitbus (fijne straal)
- . procaïne 2% xylocaïne of dergelijke voor lokale of geleidingsanesthesie
- . oogdruppels voor cornea-anesthesie (bijvoorbeeld Novesine)

DIVERSEN

- houten wattendragers

- Mydriaticum Roche

- fluoresceïnestrips of minims voor aantonen van cornea defecten

- verschillende zalven (naar behoefte)

- wondpoeder (handig zijn de Nebacetine flaconnetjes)

- Lapisstift

- H₂O₂ 3% (steeds vers te bereiden uit een 30% oplossing)

- ferrichloride 75% voor bloedstelping

- trichloorazijnzuur 3% (neusbloedingen)

- fysiologische zoutoplossing (reïnigen van de portio)
- lugoloplossing (Schillertest)

LABORATORIUM/DIAGNOSTICA

- E.C.G.-apparaat
- microscoop
- broedstoof + kweekbodems
- centrifuge
- objektglaasjes (met en zonder matrاند)/dekglaasjes
- dipslides
- bunsen-gasbrander
- (- leukocyten telkamer)
- urinaal
- bezinkingsbuisjes met statief
- minutenklokje (looptijd 60 minuten)
- opzendmateriaal voor bloed- en faecesonderzoek
- methyleen blauw
- KOH-oplossing 10 %

- natriumcitras 3,1 % (gesteriliseerd)
- fysiologisch zout
- diverse urinesticks
- faecessticks
- uricult
- stuart media + andere media

DISPOSABLES

Voor de huisarts zijn het meest van belang:

- sputen (al dan niet gecombineerd)
- naalden (in een verpakking)
- handschoenen (steriel en niet-steriel)
- katheters en katherisatiesets
- punktienaalden
- stitchcutters
- vacuüm bloëdafnamebuizen
- nierbekkens
- slijmzuigers

- navelklemmen of -veters
- mesjes
- vaccinostyles
- proktoscopen
- EDTA buisjes

